

Oud in de sector

De vergrijzing (deel 11): de kleine zelfstandige en zijn oudedagsvoorziening

Nederland vergrijst, maar vergrijst de cumelasector ook? En hoe gaan bedrijven en werknemers daarmee om, zeker als ze straks langer moeten doorwerken? Vandaar deze serie: De vergrijzing. In deze elfde aflevering een beeld van de zzp'er. Hoe spaart hij voor zijn pensioen in deze economisch mindere tijden?

Het gaat niet zo goed met de gemiddelde zzp'er. De prijzen staan onder druk. Een kraanmachinist met machine moet tegen dezelfde prijzen werken als een timmerman met hamer. Werkgevers zijn al blij dat ze hun eigen personeel kunnen houden, dus die zzp'er hebben ze nu even niet nodig. "Ik denk dat veel zzp'ers momenteel denken: werknemer zijn is nog niet zo verkeerd", stelt Marie-José Lamers, adviseur personeelsmanagement bij CUMELA Nederland. "Werknemers hebben zekerheden, zoals inkomenszekerheid en zekerheid bij ziekte. Bovendien sparen ze voor hun pensioen. En op het moment dat een werknemer zijn baan kwijtraakt, kan hij terugvallen op een WW-uitkering. Dat heeft de zzp'er niet en zeker in deze tijden met laagconjunctuur heeft die het dan ook moeilijk."

Een aantal jaren geleden was dat anders. Toen lagen de klussen voor het oprapen en keek de opdrachtgever niet op een paar euro meer of minder. Werknemers werden zzp'er uit luxe. Ze hadden behoefte aan de 'vrijheid' die een ondernemer geniet en natuurlijk was de verwachting dat ze het als zzp'er financieel beter zouden krijgen.

Die gedachten zijn verdwenen. Vooral in de bouw worden werkloze werknemers zzp'er, omdat de werkgever geen werk meer voor hen heeft. Zzp'er worden is voor hen noodzaak, geen luxe.

Noodzaak of luxe, het is wel belangrijk dat de zelfstandige ondernemer zijn zaken goed heeft geregeld, stelt Lamers. "Geen werk betekent geen inkomen, terwijl toch pensioenpremies en premies voor arbeidsongeschiktheidsverzekeringen moeten worden betaald. Je ziet dan ook dat sommige zzp'ers die betalingen in deze tijden stopzetten. Zeker jongeren zijn daar gemakkelijk in, zowel zzp'ers als werknemers", stelt ze. "Jongeren denken aan nu, niet aan later. Ze zijn zich niet bewust van het belang van een pensioen. Ouderen staan daar veel meer bij stil en willen hier graag voor sparen. Toch is een goede en vooral tijdige pensioensopbouw belangrijk, anders wordt het onbetaalbaar."

Collectief?

Sparen voor het pensioen is echter lastig als de prijzen onder druk staan. Het uurtarief is sterk afhankelijk geworden van de kwaliteit

Collectief pensioen

De vrijheid om zelf te ondernemen, maar wel de zekerheid hebben dat je pensioen netjes wordt opgebouwd en je verzekerd bent van inkomen. VVD-Tweede Kamerleden Helma Lodders (Pensioenen) en Erik Ziegls (MKB en zzp'ers) zijn bezig zo'n collectief pensioen op te zetten in de vorm van een initiatiefwetvoorstel. Beide Kamerleden stellen dat er voor kleine zelfstandigen bitter weinig geregeld is, terwijl er steeds meer zzp'ers bij komen. Zelf voorzieningen treffen is

onevenredig duur en het overgrote deel van de zzp'ers loopt risico's bij hun oudedagsvoorziening. De twee willen daarom de Pensioenwet zo aanpassen dat kleine zelfstandigen bij een grotere uitvoerder, een Premie Pensioen Instelling (PPI), tegen aantrekkelijke kosten zelf een pensioen kunnen opbouwen. Daarbij zouden zzp'ers ook meer zeggenschap in het bestuur moeten krijgen. Deelname aan een collectieve pensioenregeling voor zzp'ers is op vrijwillige basis.

van de vakman en het vinden van opdrachten. Een tarief van € 25,- per uur is momenteel niet vreemd. "Zzp'ers zijn blij dat ze aan het werk kunnen, en vaak moeten ze ook nog een gezin onderhouden. Een goed uurtarief is dus belangrijk, maar zeker in de bouwsector zie ik dat er flink uitonderhandeld wordt."

Een collectief (zie kader 'Collectief pensioen') zou een oplossing kunnen zijn om de belangen en zekerheden voor de zzp'er te waarborgen, stelt Lamers, maar zit die zzp'er wel op zo'n collectieve club te wachten? "Ik denk zeker dat er in deze tijden van laagconjunctuur behoefte aan is, al is het wel de vraag in hoeverre een beginnende zzp'er die pensioenpremies kan opbrengen." Pensioenfondsen bieden bijvoorbeeld al vrijwillige aansluiting aan (zie kader 'Vrijwillige voortzetting'), maar de zzp'er moet zowel het werknemers- als het werkgeversdeel betalen. "Hoe meer uren, hoe goedkoper vaste kosten als een pensioenpremie of de premie voor een arbeidsongeschiktheidsverzekering in verhouding worden, maar dan moeten die uren wel te maken zijn."

Liever agrarische zzp'er

Aan de cumelasector ligt het in elk geval niet. Deze is uitermate geschikt voor zzp'ers, stelt Lamers. "Onze werkgevers werken graag met zzp'ers. Ze kunnen met deze onafhankelijke krachten beter hun pieken en dalen opvangen. Ze vinden het prettig om met vaste zzp'ers te werken, maar het is voor hen ook prettig dat die zzp'er er zo uit kan als er niet genoeg werk is."

Agrarische zzp'ers lopen in deze tijden wel minder risico dan zzp'ers die volledig werkzaam zijn in de bouw of in het grondverzet. "Agrarische zzp'ers hebben zelf vaak nog een boerderij - of van hun ouders - ernaast. Dat is voor hen een extra inkomenszekerheid en dus in deze tijden een groot voordeel."

Tekst: **Marjolein van Woerkom**

Foto's: **CUMELA Communicatie**

Vrijwillige voortzetting pensioenregeling

Wie na een dienstverband zelfstandig wordt, kan nog enkele jaren bij hetzelfde pensioenfonds, in dit geval het BPL, blijven. Het BPL kent de zogeheten vrijwillige voortzetting. Dit houdt in dat werknemers die uit dienstverband gaan en zich niet aansluiten bij een andere pensioenregeling nog drie jaar aan het BPL kunnen blijven deelnemen. Voor ondernemers met winst uit onderneming (WUO) geldt sinds 1 juli 2012 dat zij nog tien jaar mogen deelnemen aan het BPL.

In 2011 maakten 34 zzp'ers gebruik van de vrijwillige voortzetting. Dat is 'maar' 0,038 procent van de actieve deelnemers. Volgens Jelle Merkus, klantmanager bij TKD Pensioen, ligt dat aan de onbekendheid van de regeling. Daarnaast zou het kunnen liggen aan het feit dat de zzp'er zowel het werknemers- als het werkgeversdeel zelf moet betalen als hij kiest voor vrijwillige voortzetting.

Voorbeeld premieberekening

Om een berekening te maken van de kosten van vrijwillige voortzetting wordt het laatste dienstverband als uitgangspunt genomen. Een voorbeeld hiervan is hieronder uitgewerkt. Het gaat om een deelnemer binnen de agrarische sector met de volgende gegevens:

- Loon € 35.000,- bruto per jaar
- Aantal sociale-verzekeringdagen 261 per jaar

De opbouw wordt als volgt berekend:

- Loon – franchise = grondslag
- Grondslag * opbouwpercentage = aangroei (factor A)

De opbouw zal in 2012 zijn:

- € 35.000,- – € 12.528,- = € 22.472,-
- € 22.472,- * 1,85% = € 416,-

Premie voor werknemer

De premie die de deelnemer in loondienst betaalt, is 4,21 procent maal de grondslag. Dit komt neer op een bijdrage van € 946,- per jaar. Dit is het bedrag dat een werknemer jaarlijks op zijn loonstrookje ziet als pensioenpremie.

Wat kost het

Stel dat je als zzp'er je pensioen ononderbroken wilt voortzetten vanaf 1 januari 2012. Dan blijft de gewenste aangroei hetzelfde: € 416. Bij vrijwillige voortzetting betaalt de deelnemer niet alleen het werknemersdeel, maar ook het werkgeversdeel. Daarnaast betaalt de deelnemer dan ook de premie VPL-overgangsrechten. Deze premie is er om het voorwaardelijke pensioen (VOP) te financieren. De deelnemer betaalt dan de volgende jaarpremie:

- Werknemersdeel: $4,21\% * € 22.472,- = € 946,-$
- Werkgeversdeel: $15,29\% * € 22.472,- = € 3436,-$
- VPL-overgangsrechten: $2,3\% * € 35.000,- (\text{loon}) = € 805,-$

Dit betekent dat een werknemer die verder gaat als zzp'er en dezelfde pensioenrechten bij het BPL wil houden per jaar € 5187,- aan premie zal moeten betalen. Wie er in slaagt om per jaar 1600 betaalde uren te maken, moet er dus op rekenen dat er per uur € 3,25 nodig is om goed voor de oude dag te zorgen.

Wie zijn pensioen voortzet, houdt bovendien recht op alle andere voorzieningen die het fonds heeft voor deelnemers. Hierbij valt de denken aan:

- ANW-hiaat-pensioen;
- premievrije deelneming bij arbeidsongeschiktheid;
- nabestaandenpensioen
- de risicodekking van het nabestaandenpensioen over de periode 2002-2006 die niet vervalft.

Natuurlijk is het ook mogelijk om op een andere manier voor de oude dag te sparen. Daarvoor zijn vele regelingen, zoals lijfrenteverzekeringen, levensverzekeringen en - relatief nieuw - het banksparen. In alle gevallen zal de premie echter aanzienlijk zijn om eenzelfde niveau van uitkeringen te houden.